Як потрапити до Scopus: удосконалення локальних журналів і що робити після подання заявки: за матеріалами вебінару 08 жовтня 2026 р.

Поради та практичні рекомендації для редакторів

Елісон Ферретт (Alison Ferrett), Customer Success Manager, Elsevier

> *Адаптований переклад українською мовою. Структуру презентації збережено; формулювання пристосовано до української академічної термінології, назви сервісів, баз і показників подано мовою оригіналу. Номери слайдів вказано для зручності звірки з оригіналом.*

Частина 1. Удосконалення локальних журналів

Слайд 4

Локальний журнал, більшість авторів якого з однієї країни, теж може бути прийнятий до Scopus, якщо він:

1. **Публікує якісні дослідження.** Журнал друкує ґрунтовні рецензовані статті, що відповідають міжнародним академічним стандартам.
2. **Займає власну наукову нішу.** Він висвітлює важливу тематику та пропонує унікальні результати чи дані з регіональних або вузькоспеціалізованих питань, які слабо представлені в міжнародних журналах, але мають значення для світової науки.
3. **Має регіональну значущість.** Журнал вагомо долучається до розв’язання місцевих або регіональних проблем, тож є цінним і для національної, і для міжнародної аудиторії.
4. **Дотримується високих редакційних стандартів.** Має компетентну редакційну колегію та дотримується принципів етики наукових публікацій.
5. **Демонструє вплив і видимість.** Його статті цитують, він має добре налагоджене поширення і, наприклад, може працювати у відкритому доступі (Open Access), щоб збільшити охоплення.
6. **Підтримує національну науку.** Журнал розвиває молодих дослідників і сприяє зростанню регіональної наукової спільноти та може це підтвердити.

Слайд 5

Рекомендація 1. Розвивайте якісний контент

Мета: стати відомим і авторитетним журналом у своїй галузі.

Мета і тематика (Aims & Scope)

Сформулюйте чіткий і стислий опис мети та тематики журналу, якомога точніше пояснивши, що він представляє. Вкажіть:

- тематику (напрями), які публікує журнал;

- його бачення (місію);
- типи статей і досліджень у цій галузі;
- цільову аудиторію;
- періодичність виходу.

Подумайте, чому автор має обрати саме ваш журнал.

Спеціальні випуски

- Готуйте спеціальні (тематичні) випуски з актуальних питань галузі, щоб залучати сильні рукописи.

Знакові статті

- Регулярно вирізняйте статті, що роблять вагомий внесок у галузь.

Слайд 6

Рекомендація 2. Посилюйте процедуру рецензування

Запровадьте надійну процедуру рецензування з чіткими настановами для рецензентів. Варто розглянути **систему оцінювання рецензентів**, щоб забезпечити якість і відповідальність рецензування.

Рецензенти — це фахівці у своїй галузі. Вони перевіряють наукову обґрунтованість роботи та пропонують, як її покращити.

Редакційний цикл: отримання рукописів → організація рецензування → редагування та підготовка → публікація і поширення → архівування та просування.

Процедура рецензування

- Будьте прозорими щодо процедури рецензування.
- Дійте оперативно, але не давайте жодних обіцянок чи гарантій прийняття статті!
- Публікуйте лише нові (оригінальні) матеріали, що відповідають меті та тематиці журналу.
- Остаточне рішення про прийняття ухвалює редактор з урахуванням висновків рецензентів.

Слайд 7

Рекомендація 3. Дотримуйтеся етичних стандартів

> **Дотримання етичних стандартів — ключ до розвитку журналу.**

- **Дотримуйтеся високих етичних стандартів** у видавничій діяльності, зокрема прозорості щодо авторства та врегулювання конфлікту інтересів.
- Використовуйте **наявні інструменти та ресурси з академічної доброчесності**, щоб виявляти й запобігати порушенням. Розгляньте можливість вступу до COPE (Committee on Publication Ethics).
- Підвищуйте **обізнаність редакторів** щодо неетичної поведінки.

- Діліться найкращими практиками зі своєю спільнотою, щоб **утверджувати етичні публікації**.
- **Виявляйте та усувайте неетичні практики** ще на етапі редакційного опрацювання, щоб не допустити публікації, а за потреби — виправляйте науковий запис (corrections, retractions).

Слайд 8

Рекомендація 4. Збільшуйте видимість журналу

- Розвивайте онлайн-присутність журналу через соціальні мережі та академічні платформи.
- Домагайтеся індексування журналу у профільних базах даних (наприклад, **Scopus**) і каталогах, щоб зробити його доступним ширшій аудиторії.

Детальна інформація про індексування у Scopus — у Частині 2.

Слайд 9

Рекомендація 5. Удосконалюйте правила подання рукописів

- Правила для авторів мають бути чіткими, вичерпними та легко доступними.
- Забезпечте надійну електронну систему подання рукописів.
- Наводьте приклади вдало оформлених рукописів як орієнтир для авторів.

Слайд 10

Рекомендація 6. Відстежуйте та аналізуйте показники

- **Аналізуйте й демонструйте.** Використовуйте дані про роботу журналу, щоб визначати, що варто покращити, і показувати його вплив.
- **Відстежуйте.** Стежте за ключовими показниками: кількістю поданих рукописів, часткою прийнятих статей, наукометричними показниками цитування.
- **Коригуйте за потреби.** Регулярно аналізуйте результати та змінюйте підходи, якщо це необхідно.

Слайд 11

Рекомендація 7. Робіть редакційну колегію різноманітнішою

Дані та прогрес

- Використовуйте індикатор гендерного різноманіття для журналів (Gender Diversity Indicator).
- Відстежуйте прогрес і поточний стан.
- Оприлюднюйте актуальні дані на сайті журналу.

Різноманіття

- Сформуйте різноманітну та кваліфіковану редколегію з широким спектром експертизи й поглядів.
- Активно залучайте науковців із визнаною репутацією в галузі, щоб посилити авторитет журналу.

Інклюзивність

- Глобальне представництво забезпечує глобальну видимість — в усіх галузях і для всіх типів публікацій.

> **Важливо:** *не називайте журнал «International Journal of…» («Міжнародний журнал…»), якщо його тематика, редактори, рецензенти та автори насправді не є міжнародними.*

Слайд 12

Рекомендація 8. Взаємодійте з науковою спільнотою та розвивайте стосунки з авторами

Взаємодія з науковою спільнотою

- Проводьте вебінари, конференції чи семінари, щоб налагоджувати зв’язки з дослідниками й авторами та формувати спільноту довкола журналу.
- Заохочуйте вітчизняних науковців подавати свої роботи та ділитися результатами.

Стосунки з авторами

- Будуйте міцні відносини з авторами через регулярну комунікацію та зворотний зв’язок.
- Супроводжуйте авторів на всіх етапах подання й рецензування, щоб співпраця з журналом залишала позитивне враження.

Слайд 13

Рекомендація 9. Постійно вдосконалюйтеся

Будьте критичними до себе!

- Регулярно переглядайте й оновлюйте редакційну політику та практики з урахуванням відгуків авторів, рецензентів і членів редколегії.
- Стежте за найкращими практиками в академічному видавництві та відповідно адаптуйтеся.

Принципи надійного видавництва

- **Назва журналу:** має бути унікальною і не плутатися з назвою іншого журналу.
- **Вебсайт:** професійний і захищений; без оманливої інформації; з чітко викладеними метою й тематикою та ISSN.
- **Архівування:** чіткий план довгострокового цифрового зберігання.
- **Авторські права:** умови використання опублікованих матеріалів чітко зазначені на сайті та в самих публікаціях.
- **Етика публікацій:** принципи й політики чітко описані та відповідають настановам COPE.
- **Рецензування:** заявлені строки рецензування підтверджуються датами, опублікованими у прийнятих статтях.

- **Редакційна команда:** на сайті вказано повні імена та місця роботи редакторів, а також контакти редакції.
- **Плата за публікацію:** чітко зазначена в легкодоступному місці, щоб автори могли ознайомитися з нею до подання рукопису.

Слайд 14

Рекомендація 10. Індексування в базах даних

Чому індексування важливе

- Включення до великих баз даних підвищує видимість журналу і сигналізує спільноті, що його рецензування відповідає міжнародним найкращим практикам.
- Одні бази перевіряють дотримання принципів відкритого доступу, інші слугують маркером якості змісту журналу.
- Деякі бази надають додаткові показники впливу й охоплення журналів і статей, що дає авторам додаткові критерії для вибору, куди подавати роботу.

Які бази варто ставити за орієнтири

Баз даних багато, і чимало з них профільні. Серед мультидисциплінарних, які можна визначити як етапи розвитку журналу:

- Directory of Open Access Journals (DOAJ)
- PubMed Central (PMC)
- Scopus
- Web of Science (WoS)

Хижацькі журнали

- Хижацькі (predatory) журнали загрожують доброчесності науки й не повинні індексуватися у Scopus.
- Журнали у Scopus отримують ширшу міжнародну видимість. Проте іноді журнал, уже включений до бази, може перетворитися на хижацький.
- Рішення щодо досліджень мають ґрунтуватися на надійних даних. Хижацьким журналам довіряти не можна, тож їх необхідно виключати.
- Хижацьке видавництво — це не чорно-біле явище, і його оцінка значною мірою залежить від інтерпретації. Тому незалежна експертна перевірка кожного окремого журналу є обов’язковою.

Про визначення хижацького видавництва див.:
https://www.interacademies.org/project/predatorypublishing

Слайд 15

Підсумок: рекомендації для локальних журналів

1. Розвивайте якісний контент, зокрема чітко сформулюйте мету й тематику.
2. Посилюйте процедуру рецензування.
3. Дотримуйтеся етичних стандартів.

4. Удосконалюйте правила подання рукописів.
5. Робіть редакційну колегію різноманітнішою.
6. Збільшуйте видимість журналу.
7. Взаємодійте з науковою спільнотою.
8. Розвивайте стосунки з авторами.
9. Відстежуйте та аналізуйте показники.
10. Постійно вдосконалюйтеся: будьте критичними, дотримуйтеся принципів надійного видавництва.
11. Домагайтеся індексування в базах даних, наприклад у Scopus.

Частина 2. Як потрапити до Scopus

Слайд 17

Внесок у галузь: чи знаєте ви свою предметну сферу та конкурентів?

- **Галузь досліджень:** термінологія, ключові слова, дослідницькі теми.
- **Предметна галузь і підкатегорії:** класифікація All Science Journal Classification (ASJC).
- **Тривалість і періодичність виходу:** наприклад, *Philosophical Transactions* виходить з 1665 року, тоді як журнали з ядерної медицини порівняно «молоді».
- **Бізнес-модель:** передплата, відкритий доступ, наявність чи відсутність плати за публікацію (APC).
- **Формат видання:** у портфелі великого видавця чи самостійний журнал.
- **Аудиторія:** географія, прикладна чи фундаментальна спрямованість тощо.
- **Типи публікацій:** огляди, оригінальні статті, кейс-стаді, статті з даними (data papers) тощо.
- **Правила для авторів:** відкрите подання для всіх чи лише для членів певної організації.
- **Яка ваша ніша?**

> **Практична порада:** *оберіть 5–10 журналів у Scopus, схожих на ваш (за тематикою, географічним різноманіттям, рівнем авторів тощо), і проаналізуйте їх за цими пунктами.*

Слайд 18

Перш ніж подавати заявку на включення журналу

1. Перевірте актуальний список джерел Scopus (Scopus Sources), щоб переконатися, що журнал ще не індексується.
2. Ознайомтеся із заявою ради: «A General Introduction to Scopus and the Work of the Content Selection & Advisory Board».
3. Вивчіть критерії відбору та проведіть самооцінювання на **https://readyforscopus.com/**.
4. Ознайомтеся з розділом Content Policy and Selection (політика щодо змісту та відбору).
5. Перегляньте інформацію для редакторів (Editor specific information, Role of an Editor).
6. Заповніть форму подання: Scopus Title Suggestion Form.

Слайд 19

Самооцінювання для всіх: readyforscopus.com

Сервіс попередньої оцінки (Pre-evaluation of Scopus submission) дає змогу безкоштовно отримати звіт про готовність журналу. Попередня оцінка перевіряє технічні та адміністративні критерії, щоб підвищити шанси на включення і уникнути

періоду заборони на повторне подання (embargo) з причин, які легко виявити заздалегідь. Позитивний результат попередньої оцінки не гарантує позитивного рішення: остаточну оцінку здійснює незалежна рада CSAB.

Приклад запитання з анкети: чи має журнал історію публікацій і достатній обсяг опублікованих матеріалів для оцінювання? CSAB аналізує зразки вже опублікованих статей, тож видавцеві варто ретельно обрати момент подання. У разі негативного рішення застосовується embargo.

Слайд 20

Повноваження Scopus і CSAB

Scopus прагне формувати репрезентативний, кураторський масив наукових публікацій:

- відбір журналів ґрунтується на даних і показниках на рівні журналу загалом;
- журнали, що є хижацькими або не відповідають стандартам, відстежуються та виключаються.

Scopus не втручається в редакційну незалежність журналів, а саме:

- у редакційні рішення щодо якості окремих статей і конференцій;
- у (науковий) зміст статей і анотацій, включених до бази;
- у питання плагіату та інших порушень в окремих статтях;
- у питання авторства статей.

Слайд 21

Content Selection & Advisory Board (CSAB)

Зміст Scopus перевіряють незалежні експерти:

- Незалежна рада з 17 голів предметних секцій (Subject Chairs) — фахівців з усього світу.
- Їх обрано за експертизу в конкретних галузях; більшість мають досвід роботи редакторами журналів.
- Рада застосовує суворі та прозорі критерії відбору, зосереджені на оцінюванні якості журналу.
- Рада регулярно переоцінює зміст Scopus і припиняє індексування журналів, які більше не відповідають вимогам.

Слайд 22

Прозорі критерії відбору Scopus для періодичних видань

Етап 1. Технічні критерії: їм мають відповідати всі журнали без винятку

- Рецензування (peer review).
- Анотації англійською мовою.
- Регулярний вихід.
- Заява про етику публікацій (publication ethics statement).

Етап 2. Журнали, що пройшли перший етап, CSAB оцінює за 14 критеріями

Група	Критерії
Політика журналу	Переконлива редакційна концепція та політика Тип рецензування Географічне різноманіття редакторів Географічне різноманіття авторів
Якість змісту	Науковий внесок у галузь Зрозумілість анотацій Якість і відповідність заявленим меті та тематиці Читабельність статей
Статус журналу	Цитованість статей журналу в Scopus Авторитет редактора
Регулярність	Відсутність затримок у графіку виходу
Онлайн-доступність	Матеріали доступні онлайн Англомовна домашня сторінка журналу Якість домашньої сторінки

Слайд 23

Зміни в політиці Scopus щодо змісту

Зміни в академічному видавництві та технологіях час від часу вимагають оновлення політики. Наведені нижче зміни вже діють і застосовуються під час відбору.

Скасовано вимогу «двох років» для нових журналів

Раніше більшість нових журналів могли подаватися на розгляд CSAB лише після двох років виходу. З серпня 2024 року цю умову скасовано: видавець сам визначає слушний момент для подання залежно від обсягу опублікованого. Однак CSAB і надалі потребує певної історії публікацій і достатньої кількості статей для оцінювання, а в разі негативного рішення діє період заборони на повторне подання. Ця зміна робить процес прозорим і рівним для всіх видавців, а нові журнали можуть потрапити до Scopus швидше.

Заохочення до політик щодо генеративного ШІ

Генеративний штучний інтелект відкриває нові можливості й водночас створює виклики для наукового письма та видавничої справи. Для більшої прозорості Scopus заохочує журнали мати окрему політику щодо генеративного ШІ та вимагати розкриття його використання у створенні контенту, рецензуванні й видавничому процесі. Конкретних вимог до формулювань Scopus не висуває, проте можна орієнтуватися на вже оприлюднені політики великих видавців та асоціацій, наприклад:

- політику Elsevier щодо використання ШІ та технологій на основі ШІ в науковому письмі;
- рекомендації WAME щодо чат-ботів і генеративного ШІ в наукових публікаціях.

Посилений контроль за змінами в журналах

Scopus ретельно відстежує та перевіряє зміни щодо джерел: зміну назви, ISSN, власника чи редакційного керівництва журналу тощо. Автентичність змін перевіряється до оновлення даних. Тому після таких змін журнал не обов'язково залишиться в Scopus: це питання на розсуд CSAB. Журнали, що зазнали суттєвих змін, розглядаються як нові й можуть подаватися повторно на загальних підставах.

Слайд 24–25

Кураторство та переоцінювання змісту Scopus

Scopus працює за безперервним циклом: **моніторинг → позначення проблемних журналів → кураторське рішення**.

Результати кураторства

Загальна результативність переоцінювання (з 2016 року): переоцінено 1 417 журналів, із них припинено індексування 822 (58%).

2023/2024	Усього	Продовжено	Припинено
Усі переоцінені журнали	178	65	113
Виявлені системою RADAR	117	45	72
Журнали Elsevier	6	4	2

Частина 3. Що робити після подання заявки

Слайд 27

Після подання

- Після заповнення форми на електронну адресу заявника автоматично надходить підтвердження з ідентифікатором (Tracking ID), за яким можна відстежувати хід оцінювання.
- Зазвичай журнали оцінюють протягом 6 місяців. Якщо за цей час рішення не ухвалено, напишіть на **titlesuggestion@scopus.com**, зазначивши в темі листа назву журналу та ISSN.

У разі позитивного рішення

- Протягом місяця після схвалення власник прав (зазвичай видавець) отримає запит на підписання Permission Form — форми з технічними деталями передачі контенту. Якщо запит не надійшов протягом місяця, зверніться на **bd-scm@elsevier.com**.
- Перші проіндексовані статті мають з’явитися в Scopus протягом 3 місяців після підписання Permission Form (їх можна знайти пошуком за назвою журналу або ISSN). Якщо цього не сталося, зверніться на **bd-scm@elsevier.com**.

Форма подання: **https://suggestor.step.scopus.com/suggestTitle/step1.cfm**

Слайд 28

Після подання (продовження)

У разі негативного рішення

Scopus надасть відгук із рекомендаціями щодо покращення та дату завершення embargo. Після її спливу журнал можна подати повторно, додавши супровідний лист із поясненням, як враховано зауваження попереднього розгляду.

Апеляції

Заперечення щодо рішень зазвичай врегульовуються між видавцем і командою Scopus, яка за потреби консультується з рецензентами CSAB. Якщо рішення й надалі оскаржується, застосовується апеляційна процедура. Апеляція стосується лише того, чи були допущені суттєві фактичні помилки під час розгляду: наприклад, не застосовано належні критерії або належно не пояснено причини відмови. Видавець має надати чіткі докази таких помилок.

Апеляцію подають до команди Scopus через **titlesuggestion@scopus.com**, як правило, **протягом 6 тижнів після отримання листа з відмовою**. Подаючи апеляцію, видавець погоджується визнати її результат остаточним. Апеляцію розглядає незалежний апеляційний офіцер (Appeals Officer), який визначає, чи вона обґрунтована. Якщо так, рецензенти CSAB повторно розглядають процедуру та рішення, проте це не гарантує зміни остаточного рішення.

Включення до списку джерел Scopus

- Щойно прийняті журнали щомісяця додаються на аркуш «Accepted titles» у списку джерел (Source Title List).
- Основний список джерел Scopus оновлюється двічі на рік: навесні та восени.
- До основного списку журнал потрапляє після того, як буде повністю сформовано його профіль у Scopus.

Слайд 29

Індексування в Scopus: поточна робота

- Зазвичай від появи матеріалу на сайті видавця до його появи в Scopus минає від 3 тижнів до 2 місяців (залежно від якості контенту та способу його передачі, визначеного в Permission Form).
- Налаштуйте в Scopus пошукове сповіщення (search alert) про нові статті вашого журналу, щоб контролювати своєчасність індексування.
- Якщо помітили затримку з індексуванням, заповніть форму або зверніться до служби підтримки: **ScopusSupport@elsevier.com**.
- Налаштуйте сповіщення про цитування (citation alert) статей журналу: це допоможе відстежувати цитованість і вплив видання.
- Стежте за наукометричними показниками журналу, зокрема за щомісячно оновлюваним CiteScore Tracker.
- Якщо виявили неточності в даних статей журналу чи відсутні документи, подайте запит на виправлення через форму або на **ScopusSupport@elsevier.com**.
- Для зміни назви, ISSN, видавця чи предметних галузей журналу заповніть відповідну форму або напишіть на **ScopusSupport@elsevier.com**, надавши підтвердження змін (наприклад, уже внесені виправлення в ISSN-центрі, посилання на сайт видавця). Команда Scopus перевірить інформацію. Зміни щодо назви, ISSN, видавця, предметних галузей і сайту джерела оновлюються двічі на рік: навесні та восени.

Дякуємо за увагу!